

7) Anden behandling af:

Forslag til lov om midlertidig begrænsning i adgangen til tinglysning af visse pantebreve i fast ejendom.

(Lovforslag nr. L 5. Fremsat 6/11 79. Første behandling 7/11 79. Betænkning 9/11 79).

Der var stillet 16 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Preben Steen Nielsen (S):

Til de af tingets medlemmer, der måtte være på vej ud for at tinglyse ejerpantebreve, kan jeg sige, at det er for sent.

Bølgerne er gået højt under de meget langvarige drøftelser omkring dette lovforslag i boligudvalget. Nogle af de borgerlige partier har slået på, som allerede antydet af undertegnede under første behandling, at de nok ville målet, nemlig at begrænse de lån, der kunstigt kan udvide forbrugsmulighederne, men det viste sig også, at de ikke ville midlerne, selv ikke de midlertidige.

Det skal indrømmes, at lovforslaget inden fremsættelsen kunne have været mere gennemarbejdet, men omstændigheder, som alle kender, nødvendiggjorde, at det blev fremsat ret hurtigt.

Fremskridtspartiet søger i sit betænkningssbidrag at påvise, at der afhængigt af tinglysningskontorenes ekspeditionsfart vil ske en forskelsbehandling af borgerne. Det er da oplagt, at nogle skal rammes af en lov, der skal virke i 54 dage – hvorfor ellers fremsætte den?

Fremskridtspartiet postulerer også, at forbrugslånene ikke har belastet kapitalmarkedet. Den påstand er forkert. Det fremgår bl. a. af de svar, boligministeren har givet på de i udvalget stillede spørgsmål. Men selv om påstanden skulle være rigtig, så er der jo alene på grund af det prisstop og det lønstop, der er vedtaget her ved anden behandling for

lidt siden, en selvstændig begrundelse for at fastholde dette forslag om begrænsning af tinglysning. Vi får brug for den midlertidige lov, og vi får brug for i den kommende måned eller halvanden for at forberede en permanent lovgivning, der fastholder sigtet med dette lovforslag, og som samtidig kan fremme den organiserede del af kapitalmarkedet.

Venstre, de konservative og fremskridtspartiet har med filibusteragtig flid søgt at fremstille det som lovstridigt, at forslaget griber ind over for anmeldte, men endnu ikke tinglyste pantebreve. Justitsministeren har med en næsten engleagtig tålmodighed mindst ti gange svaret på det samme spørgsmål stillet af de tre partier, uden at det er lykkedes at få det til at sive ind hos de pågældende partier, hvilket ikke kan bebrejdes justitsministeren. Man må i sandhed sige, som Piet Hein i et af sine græk har sagt det: »At appellere til fornuften er verdens største slag i luften«. Men alligevel kan vi da prøve én gang til: hvis det ændringsforslag, som socialdemokratiet og det radikale venstre har stillet, vedtages, så vil loven få virkning for alle pantebreve, der er anmeldt til tinglysning siden sidste onsdag, den 7., og som ikke ved lovens ikrafttræden er færdigekspederet på tinglysningskontorerne – så enkelt er det.

Vi kan i socialdemokratiet støtte de ændringsforslag, der har til hensigt at bringe lovforslaget i overensstemmelse med det pensions- og forsikringskasselovforslag, vi lige har behandlet, og som klargør lovens hensigt i øvrigt, nemlig at tillade de ejerpantebreve, der er et led i en almindelig ejendomshandel, de pantebreve, der har en moderniseringsmæssig, en energibesparelsesmæssig betydning, og de pantebreve, der har relation til vej- og kloakbidrag m. v.

Vi kan ikke støtte de af socialistisk folkeparti og venstresocialisterne stillede ændringsforslag, idet det ikke i dag står realkreditinstitutterne frit at give lån på en sådan måde, som forslagsstillerne antyder.

Boligministeren har i en besvarelse af nogle af fremskridtspartiets mere hypotetiske indvendinger mod lovforslaget svaret, at det går nok. Med vedtagelsen af de ændringsforslag, som vi har stillet, og som er stillet sammen med det radikale venstre, vil det ikke alene nok gå, det vil ligefrem gå godt.

Bjørn Elmquist (V):

[Bjørn Elmquist]

Det er korrekt, at vi har haft et udvalgsarbejde, der har været meget omfattende. Jeg mener også, at det har været sagligt – det meste af tiden i hvert fald. Jeg mener ikke, at vi fra venstres side i hvert fald har drevet filibusteragtig virksomhed eller spurgt med filibusteragtig energi. Vi har under udvalgsbehandlingen ganske tydeligt fået bekræftet det indtryk, som vi havde på forhånd, og som jeg også gav udtryk for fra denne talerstol under første behandling, at der var tale om et lovforslag, der i sin oprindelige udformning havde uhyggeligt mange huller.

Man skal være varsom med at tale om lovsjusk, det skal jeg også være i denne sammenhæng. Vi har undervejs under udvalgsarbejdet fået gode og ærlige svar fra de to ministre, som vi ustandselig har haft i samråd, boligministeren og justitsministeren, men jeg tror nok, at vi kan være enige om, at mange af de ting, vi har fået påpeget, har affødt en erkendelse fra de to ministres side og fra deres embedsmænds side af, at her var der tale om spørgsmål og konsekvenser, som man ikke ganske havde haft tid til at overskue. Jeg siger udtrykkeligt: haft tid til, for jeg vil på ingen måde hævde, at der var tale om ond vilje. Der var tale om, tror jeg, et hastværksarbejde, som efterlod en lang, lang række spørgsmålsten.

Nogle af hullerne er nu blevet udbedret ved, at boligministeren har stillet nogle ændringsforslag. Andre huller, er jeg bange for, vil ikke blive det. Vi har påvist nogle af dem, andre huller har vi slet ikke haft tid til at nå frem til. Det skulle vel heller ikke så meget være udvalgets arbejde at nå frem dertil, men vel egentlig de embedsmænds opgave, som har at gøre med det, og de ministre, som skal fremsætte lovforslaget.

Vi er stadig, som jeg sagde under førstebehandlingen, fra venstres side ganske med på formålet. Vi vil meget gerne være med til at hindre udvidelser af forbrugsmulighederne ad pantsætningens vej og vil derfor også gerne være med til at undgå, at disse pantebreve kan tinglyses. Men vi tvivler meget på, at dette lovforslag vil kunne hjælpe hertil. Boligministeren har flere gange påvist, at det skulle have en psykologisk effekt, men vi er meget bange for, at der bliver en minuseffekt, at der bliver tale om en skadelig virkning. Når vi ser, at der kan gribes ind over for lønstigninger og andre ting, måske endda

med bøder og hvad ved jeg, som vi hører om på de andre lovforslags områder, så nytter det ikke noget, så er det måske endda meget skadeligt, når man kan se, at man trods en lov derom godt kan fortsætte med at udvide forbrugsmulighederne ad pantsætningens vej.

Venstre har haft den holdning hele vejen igennem, at vi gerne vil være med til at støtte de ændringsforslag, som konkret kan forbedre lovforslaget. Derfor vil vi stømme for en lang række af de ændringsforslag, der foreligger, men vi kan ikke anbefale, at lovforslaget ender med ved tredjebehandlingen at blive vedtaget.

Jeg skal komme med en enkelt yderligere bemærkning, og den skal vedrøre ikrafttrædelsestidspunktet, som vi – det er helt korrekt, som den socialdemokratiske ordfører siger – har brugt megen tid på at drøfte. Vi har haft den store tilfredsstillelse at se, at nu har boligministeren givet sig, han har omsider erkendt, at det er halsløs gerning, at det er ødelæggende for retssikkerheden i et land som Danmark at forestille sig, at dette lovforslag kunne træde i kraft allerede fra det tidspunkt, hvor statsministeren søndag aften den 4. november begyndte at omtale det, og hvor man sagde, at det skulle have retskraft ved det nye døgnets begyndelse, altså fra den 5. november.

Derfor foreligger der nu et ændringsforslag fra boligministeren, som går ud på, at det nu skal hedde den 7. november. Det er da også udmærket at gå den vej, men jeg har stadig væk meget, meget stor tvivl med hensyn til, om dette er tilstrækkeligt.

Den socialdemokratiske ordfører sagde, at nu havde vi stillet så mange spørgsmål, at man næsten ikke kunne holde ud at høre det mere. Det lå der måske i det, men jeg vil alligevel godt stille et spørgsmål, rettet til – nu er det jo boligministerens forslag, men det bliver nok et spørgsmål til justitsministeren, og det omhandler ikke den situation, som den socialdemokratiske ordfører var inde på. Jeg vil gerne spørge: hvad sker der med de pantebreve, som er anmeldt til tinglysning mandag den 5., som er færdigtinglyste f. eks. i fredags, den 9., og måske endda ekspederet med posten tilbage til afsenderen, til begæren, når nu denne lov måtte blive vedtaget måske på onsdag og offentliggjort i Lovtidende? Da er man jo færdig med behandlin-

[Bjørn Elmquist]

gen, og der foreligger et pantebrev, der har fået retsbeskyttelse over for tredjemand.

Jeg håber meget, at vi kan få svaret på dette konkrete spørgsmål endnu under denne forhandling.

Annelise Gotfredsen (KF):

Vi har behandlet dette lovforslag meget indgående, og vi har haft samråd med ministrene, idet justitsministeren jo har deltaget i samråd sammen med boligministeren. Det har været overordentlig rimeligt, idet lovgivningen burde have været henlagt til retsudvalget.

Jeg skal ligesom hr. Bjørn Elmquist være varsom med at sige lovsjusk, men vi har i hvert fald fundet mange mærkelige ting og mange uoverensstemmelser med de andre samtidig hermed fremsatte lovforslag. Det skal jeg ikke bebrejde embedsmændene, kun at disse har været tvunget til at foretage dette hastværksarbejde.

Vi er meget betænkelige ved, at denne lovgivning med tilbagevirkende kraft griber ind i retsforhold, hvor borgerne med god grund kan nære tillid til, at gældende ret skal finde anvendelse. Jeg skal gerne medgive, at ministeren har ændret retsvirkningens indtræden i forhold til forslagens oprindelige, besynderlige begreb: fremsættelse i TV, og det er trods alt midt i alle de grå tåger en lille trøst, at en enstemmig opinion her har vendt sig imod dette statsministerinitiativ.

Det ændrer imidlertid ikke ved det forhold, at loven stadig har tilbagevirkende kraft, og jeg vil da også henvise til henvendelser fra Advokatrådet, som fremhæver, at det ud fra almene retssikkerhedssynspunkter anses for påkrævet, at loven kun får virkning for pantebrev, der anmeldes efter dens ikrafttræden. Meget skiftende ekspeditionstid på tinglysningskontorerne vil give en ulighed i retsstillingen, og en ulighed er en ulighed, også selv om det kun er 7 uger, det drejer sig om. Dette vil vi ikke være med til at fremme.

Vi må i øvrigt beklage, at en sådan ændring af tinglysningsloven ikke har kunnet underkastes en høring hos sædvanlige instanser inden fremsættelse, og jeg har vanskeligt ved at forstå den subtile sondring, som ministeren under udvalgsbehandlingen har gjort mellem en ændring i tinglysningsloven og en

ændring af denne, som skulle undskyldte, at sådanne høringer ikke er foretaget.

Men hvad er det så, man har villet opnå med denne lovgivning? Ja, man vil bestræbe sig på at begrænse forbruget, og man må vel nærmest sige, at denne lovgivning er at skyde myg med kanoner. Det fremgår af undersøgelser, som jeg ikke har fundet tilbagevist, at størrelsen af forbrugslån gennem 1970'erne har været faldende og udgør en så relativt lille del, at det ikke kan berettige til dette indgreb, heller ikke selv om det kun skal gælde i 7 uger, og vi må i hvert fald forudse, at der nu kan foregå en oppustning af det grå pengemarked. Dette gælder i særdeleshed, når man nu i forbindelse med denne lov mener, at det vil være muligt at foretage en sondring mellem forbrugs- og erhvervs-mæssig gæld. Denne sondring pålægger lovgivningen nu pengeinstitutterne at foretage, men dette kan da ikke være rimeligt. Der har gennem en længere årrække været gjort forsøg på en sådan sondring, som nok i særdeleshed skatteministre har en forkærlighed for. Det er endnu ikke lykkedes, og Bankforeningen afviser da også klart og udtrykker alvorlig bekymring for den opgave, lovgivningen nu pålægger pengeinstitutterne. Jeg vil gerne citere fra Bankforeningens skrivelse:

»Dernæst forudsættes det, at man kan praktisere den igennem de senere år gentagne gange omdiskuterede sondring mellem privat og erhvervs-mæssig gæld. Der er os bekendt ikke anvist nogen praktiserbar løsning herpå«.

Nej, der har aldrig været anvist nogen praktiserbar løsning. Det må betvivles, om dette overhovedet nogen sinde kan lade sig gøre, og det er uanstændigt, at man nu vil lade pengeinstitutterne løbe ind i sådanne vanskeligheder, oven i købet hvor der i mange tilfælde vil foreligge et kundeforhold.

Vi vil stemme for de ændringsforslag, som ministeren har måttet stille til lovforslaget for at forbedre loven, men der er stadig væk så megen manglende logik i bestemmelserne og så mange uoplyste punkter, at vi vil stemme imod loven som helhed.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil ikke have de samme betæneligheder som de to foregående ordførere ved at betegne dette som lovsjusk. Jeg synes også,

[Kirsten Jacobsen]

udvalgsarbejdet klart har bevist, at det er lovsjusk. Det er lovsjusk, når man på mange, mange punkter – selv fra ministerens side – er nødt til at komme med ændringer, som er helt åbenbart urimelige, og jeg synes ikke, det er nogen undskyldning, som socialdemokratiets ordfører sagde, at dette skulle gå hurtigt osv. Der er ikke nogen undskyldning for, at man, selv om det skal gå hurtigt, fremlægger noget, som ikke engang har sammenhæng med de lovforslag, man fremsætter. Samtidig viser ministerens eget ændringsforslag, at regeringen end ikke havde sørget for, at den overgangsbestemmelse, som der var lagt op til i lovforslag nr. L 8 om forbud for pensionskasserne, kunne praktiseres. Nej, den forbød man glat i lovforslag nr. L 5. Det havde man ikke engang taget højde for, inden man fremsatte lovforslagene. Det har man nu søgt at råde bod på, og det kan vi da ikke udtrykke andet end tilfredshed med.

Venstres ordfører gav udtryk for, at man var tilfreds med, at boligministeren havde givet sig og ændret datoen fra den 5. november til den 7. november. Men hvad ligger der egentlig i det? Der ligger ikke noget som helst andet end et eller andet forlig mellem de radikale og socialdemokratiet, for nogen reel forskel er der ikke. Man lovgiver stadig væk med tilbagevirkende kraft. Man rammer stadig væk folk forskelligt. Det fremgår af de svar, vi har fået under udvalgsarbejdet, at folk, der er så heldige at bo i en lille retskreds, hvor man ikke har ret mange dokumenter, har nået at få deres dokumenter tinglyst; så de har retsyldighed, hvorimod de mennesker, der er så uheldige at bo i København, hvor man har stakkevis af dokumenter, bliver ramt. Her lovgiver man altså på én måde for de rødhårede og på en anden måde for dem, der er lyshårede. Derfor er der ikke nogen som helst reel forskel, så man skal ikke stå og takke boligministeren for, at han har givet sig, for hvis det er retssikkerhedsprincipper, man taler om, og lovgivning med tilbagevirkende kraft, er der ingen som helst forskel. Men måske er venstre efterhånden blevet så vant til her i folketinget, at love træder i kraft samtidig med fremsættelsen, at det nærmest er blevet normal ikrafttrædelsesprocedure, og derfor kværunderer de ikke mere over det. Jeg vil blot sige, at jeg vil stadig væk fastholde – og det har vi stillet ændringsforslag om – at folketinget må have en

almindelig ikrafttrædelsesprocedure, således at landets borgere kan indrette sig i tillid til, at man ikke risikerer et helt nyt retsprincip indført, f. eks. at statsministerens taler i fjernsynet nu begynder at få retsvirkning. Det har vi da heldigvis i det mindste afværget.

Må jeg sige til hr. Preben Steen Nielsen, at når fremskridtspartiet hævder, at der er nogle, der rammes, og der er nogle, der forskelsbehandles, så er det jo rigtigt. Det kan ikke nytte noget, at hr. Preben Steen Nielsen vil prøve på at bortforklare det ved at sige, at nogle skal rammes, nogle skal forskelsbehandles ved sådan en lov. Fremskridtspartiet har den opfattelse, at alle borgere skal behandles ens, og vi er ligeglade med, om det måske kun er nogle få tusinde eller det er mange tusinde, man rammer forkert eller man forskelsbehandler. Vi føler lige stor forpligtelse over for lovgivningen af den grund.

Jeg vil gerne bede, hr. formand, om, at forslaget går tilbage til udvalget, for der har nemlig vist sig andre problemer end dem, vi fik klarert under det meget hastige udvalgsarbejde. Jeg vil godt sige en ting, og det skal ikke være en bebrejdelse mod embedsmændene i justitsministeriet, men nok mod justitsministeren. Justitsministeren har et lovkontor, hvis fornemste opgave er at sørge for, at der er en harmonisering mellem love, og at det tekniske indhold i de forskellige love er i overensstemmelse med hinanden.

Det første var brudt, allerede da man fremsatte de to lovforslag, nemlig nr. L 5 og nr. L 8, men det viser sig nu – og det vil jeg gerne have et helt klart svar på – at man har overset en ting i justitsministeriets lovkontor. Det fremgår af et svar, som jeg har fået. Jeg tror ganske vist – men det er lidt svært at skelne i denne sag – at det er boligministeren, der har svaret, at panthæftende servitutter ikke kan lyses i medfør af begrænsning, og svaret er helt klart, det kan vist ikke fortolkes. Det betyder, hr. boligminister eller hr. justitsminister, eller begge to, at f. eks. forpagtningskontrakter, som man er forpligtet til at lade tinglyse, ikke kan tinglyses. Det betyder f. eks., at forudbetalt leje, som skal tinglyses, ikke kan tinglyses. Begge dele må betegnes som pantstiftende servitutter, og derfor vil jeg gerne have, at vi i udvalget får det klarlagt, for vi kan i hvert fald ikke gennemføre en lov, som forbyder folk at opfylde

[Kirsten Jacobsen]

krav stillet gennem andre love. Jeg tror, at selv regeringen kan se, at det kan man ikke, selv om vi efterhånden værner os til lidt af hvert.

Om de enkelte ændringsforslag skal jeg kun sige, at fremskridtspartiet vil stemme mod ændringsforslag nr. 1, fordi det, der står deri, allerede ligger i realkreditinstitutternes vedtægter. Sådan skal man optræde. Vi vil stemme for boligministerens ændringsforslag om at få en harmonisering imellem nr. L 5 og nr. L 8, og vi kan selvfølgelig kun hilse med glæde, at det lykkedes at overbevise boligministeren om, at når man har et ejerlejlighedsinstitut og man har nogle normalvedtægter, så skal man også kunne tinglyse de pantebreve, man er forpligtet til at udstede. Men når man har erkendt det, begriber jeg ikke, at boligministeren var så uvillig til at tage fremskridtspartiets underændringsforslag med, der siger, at samme sikkerhed skulle gælde for grundejerforeninger, som ofte forpligter deres medlemmer på samme måde til at lade lyse skadesløspantebreve til dækning af grundejerforeningens fællesudgifter, driftsudgifter til vej m.m. Det vil jeg meget stærkt anbefale tingets medlemmer at stemme for, for hvis begrundelsen for dette forslag – og det har vi jo hørt – er, at det ikke må være forbrugsudvidende, er det i hvert fald ikke noget argument for at undlade at stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag. Der sker ikke noget større eller mindre forbrug ved at gennemføre det.

Vi vil også stemme imod ændringsforslag nr. 6 fra VS og SF med den samme begrundelse, som vi vil stemme mod ændringsforslag nr. 1. Vi stemmer for boligministerens ændringsforslag nr. 7 om at tillade lån til energibesparende foranstaltninger m.m., lige så vel som vi stemmer for det næste om kloakanlæg. Vi stemmer også for boligministerens ændringsforslag nr. 9, som sikrer, at man ikke behøver at gennemføre tvangsauktioner, men kan erstatte udlæg med pantebreve. Det er i god tråd med den nye tvangsauktionslov.

Vi stemmer også for nr. 10 om, at man skal give ret til tinglysning, som dækker hele købesummen, og vi vil stemme for nr. 11. Jeg vil godt sige om nr. 11, at vi stemmer ikke for nr. 11, fordi vi synes, det er et genialt forslag. Vi mener stadig væk, det er aldeles umuligt, og mange betænkninger har vist, at

det med at sondre mellem privat gæld og erhvervsgæld eller privat køb og erhvervsmæssigt forbrug, er aldeles umuligt. Men det er dog en opløsning. Nu skal pengeinstitutterne kunne sandsynliggøre, at der er tale om erhvervsmæssige lån, og det er da i hvert fald en opløsning i forhold til det oprindelige forslag, og derfor vil vi stemme for det.

Vi vil også stemme for kristeligt folkepartis forslag om, at varekreditorer skal kunne give denne bekræftelse i stedet for pengeinstitutter. Jeg synes, at deputationen, som vi havde i udvalget, klargjorde for udvalgets medlemmer, at der kunne være behov for, at varekreditorer fik denne tilladelse.

Fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 14 tilsikrer kun, at der gennemføres en almindelig vedtagelsesprocedure her i folketinget. Det samme gælder ændringsforslag nr. 16. Hvis dette ændringsforslag bliver stemt ned, vil vi selvfølgelig stemme for det af boligministeren stillede ændringsforslag om at ændre datoen fra den 5. til den 7., men vi gør det med de helt klare bemærkninger, at det intet som helst ændrer retssikkerhedsmæssigt. Man lovgiver lige meget med tilbagevirkende kraft, og man forskelsbehandler folk lige meget, men det er dog en mindre del, man forskelsbehandler, hvis man flytter datoen. Det er såmænd det eneste, der ligger deri. Men jeg synes, at boligministeren og/eller justitsministeren her oppe fra talerstolen må fortælle mig, at man fortsat vil kunne lyse forpagtningskontrakter, og at man fortsat vil kunne tinglyse forudbetaling af leje mere end 6 måneder, og hvis jeg ikke kan få et helt klart svar, vil jeg altså gerne bede om en ny udvalgsbehandling.

Kalnæs (SF):

SF mener, at det er en vigtig lov, vi har til behandling her om at nedsætte låntagningen til forbrugsgoder. Jeg må dog sige, at det er en forudsætning, at gyldighedsperioden for loven bliver forlænget, eller at vi får en variant af loven, der gælder efter, at denne lov er udløbet. Ellers har den selvfølgelig ikke særlig stor betydning.

Der har af flere ordførere været talt om, at forbrugslånene ikke var særlig betydelige, og at de var faldende her i de senere år, men det er dog sådan, at med de oplysninger, vi har fået i boligudvalget, er der stadig væk

[Kalnæs]

tale om forbrugslån af størrelsesordenen 1 mia kr. om året, og det er alligevel en vis sum. Når der tales om besparelser på det offentlige budget, tales der fra de borgerlige partiers side ofte om meget vigtige besparelser af langt mindre beløb, så jeg synes nok, det alligevel betyder en hel del.

Derudover gives der jo tillægslån inden for realkreditinstitutterne, og det kan være op til 700 mill. kr. I realiteten bliver det noget med 500 mill. kr., fordi det er obligationslån, men det er altså ½ mia kr. mere, der kan blive tale om, hvoraf en del godt kan være forbrugslån.

Vi mener i øvrigt i SF ikke, at de statistiske oplysninger er fuldstændig nøjagtige. Vi mener, der skjuler sig forbrugslån i vidt omfang også i lån, som er opført som lån til til- og ombygninger.

Jeg vil gerne sige, at vi i SF kan gå ind for ministerens ændringsforslag, fordi de i det væsentlige retter nogle skæve ting i lovforslaget. Der er sådan noget, som at man medtager energibesparende foranstaltninger. Man kan få lån til udbetalingen til køb af hus, og man kan få lån til oprettelse af andelsboliger. De ting var ikke med i det oprindelige lovforslag, og vi mener, det er en stor fordel, at de er kommet med.

Så er der et ændringsforslag, som går på, at skæringsdatoen skydes fra mandag til onsdag, og det kan vi også godt acceptere. Vi synes, det kan være rimeligt, at lovforslag tidligst gælder fra den dag, de er fremsat, medmindre der er ganske specielle ting, der taler for, at de skal gælde fra et tidligere tidspunkt, og det betyder næppe særlig meget i dette tilfælde.

Fremskridtspartiets ændringsforslag er vi imod, fordi de vil vanskeliggøre, at man kan begrænse lånene, og vi vil derfor stemme imod dem. Det samme gælder for ændringsforslaget fra kristeligt folkeparti.

Så er der stillet to ændringsforslag af SF og VS, og dem vil jeg gerne sige lidt mere om.

Jeg vil gerne komme med et spørgsmål til hr. Preben Steen Nielsen og også til boligministeren. Jeg vil gerne tage udgangspunkt i det punkt i § 3, som siger, at der kan optages lån til finansiering af erhvervsvirksomhed, og der står i det punkt, at det udelukkende er til finansiering af erhvervsvirksomhed. Man må altså ikke optage mere end det, der skal bru-

ges til erhvervsvirksomhed. I samme paragraf, i punkt 4, står der, at man kan tage lån til indfrielse af pantebreve, når det tillige erklæres, at lånets nettoprovenu ikke overstiger, hvad der er nødvendigt til indfrielsen. Det er altså helt klart slået fast, at låntager skal erklære, at man ikke optager lån med større nettoprovenu end det, der skal bruges til pantebrevets indfrielse. Så står der i nr. 2, at der kan optages lån til om- og tilbygning og ikke mere. Der skal man ikke erklære noget. Det vil sige, at til om- og tilbygning må man gerne tage lån, der er det dobbelte af det, der skal bruges til om- og tilbygning åbenbart, i modsætning til de to andre numre, som jeg har nævnt, hvor man ikke kan gå ud over det, der lige præcis skal bruges. Her står ingenting, så man må åbenbart gerne her gå ud over det, der skal bruges.

Vort ændringsforslag til det punkt går blot på, at vi tilføjer præcis det samme, som boligministeren allerede har tilføjet, når det drejer sig om indfrielse af pantebreve. Jeg kan ikke se nogen som helst forskel på de to ting og vil da gerne spørge hr. Preben Steen Nielsen og boligministeren, hvorfor man må tage lån til det dobbelte af det, der skal bruges til en om- og tilbygning, men ikke når det gælder indfrielse.

Jeg vil gerne sige til fru Kirsten Jacobsen, som også var inde på, at fremskridtspartiet vil stemme imod dette ændringsforslag med samme begrundelse, som man vil stemme mod det tidligere, som drejede sig om realkreditinstitutterne, at den begrundelse kan ikke bruges, fordi der gælder ikke de samme regler. Netop i § 3 drejer det sig ikke om lån fra realkreditinstitutterne.

Så er der SFs og VS' ændringsforslag, som går på § 2, der drejer sig om lån fra realkreditinstitutterne, og her har vi foreslået, at man også tilføjer en erklæring om, at man kun må tage lån til præcis det, der skal bruges til om- og tilbygningen eller til det formål, man nu skal bruge lånet til. Det har jeg talt om flere gange, og det er blevet afvist med, at der allerede gjaldt visse regler for realkreditlånene. Men de regler, der gælder, går jo på, at der er grænser for, op til hvor stor en procent af vurderingssummen man må tage lån. Det er noget med 30 pct., når det er tillægslån, og det er noget med 74 pct., når det er ombygninger og tilbygninger, som kommer ind under reglerne for nybygning.

[Kalnæs]

Her må jeg sige, at for huse, der er bare 10 år gamle, er det slet ikke noget problem at holde sig inden for de procentsatser, så der er ikke nogen grænser dér. Der ryger meget ofte en bil med, når man får et lån til en om- eller tilbygning fra et realkreditinstitut. Det er i hvert fald erfaringen fra de konkrete eksempler, som jeg kender.

Jeg håber, at jeg kan få svar fra boligministeren og fra hr. Preben Steen Nielsen på, hvorfor de to ændringsforslag ikke kan komme med. Specielt kan jeg slet ikke se nogen grund til at afvise ændringsforslaget til § 3. Når det drejer sig om realkreditinstitutterne, var der også den mulighed, at boligministeren kunne give tilsagn om, at man ville kigge på reglerne for udlån fra realkreditinstitutterne og søge at stramme dem op, så de kom i samklang med det øvrige i lovgivningen her.

Dræbye (RV):

Når man i andre love gennemfører et meget omfattende stop for indkomststigninger, er det naturligvis i sig selv sympatisk at ville sætte en stopper for de forbrugsmuligheder, der skabes gennem belåning af fast ejendom. På den anden side kan belåning af fast ejendom være en helt naturlig og selvfølgelig ting uden sammenhæng i øvrigt med realisering af kapitalgevinster. Det gælder f. eks. for den nye huskøber, som har bundet sig til en opsparing, der er for stor til den økonomiske formåen, og som derfor må låne noget af den tilbage igen. Det gælder også pensionisten, der har placeret sin opsparing i sit hus.

Jeg gav ved første behandling udtryk for, at det er en bagvendt facon først at se på kapitalgevinsterne, når de er opstået og er på vej til at blive realiseret. Som midlertidig foranstaltning vil dette stop måske nok kunne medføre en udsættelse af nogle lån. Som varig lov svarer det nærmest til at forsøge at standse vandet fra en brandhane med en almindelig prop fra en vinflaske. Derfor kan denne lov ikke danne grundlag for en løsning af de værdistigningsproblemer, som skal indgå i den langsigtede lovgivning. Hvis man forsøger noget sådant, vil lånene hurtigt finde andre veje, til det sorte lånemarked, til lån med skødet som pant i stedet osv. Når det radikale venstre alligevel stemmer for lovforslaget, skyldes det dels en vis tro på de kortsigtede virkninger, dels ønsket om at vise

imødekommenhed over for regeringens ønske om en tænkepause, bl. a. i håb om at man vil bruge den til at finde på noget bedre, og endelig at lovforslaget er et led i et samlet lovkompleks – og så er det i øvrigt begrænset, hvor meget skade det kan gøre.

Men jeg skal herefter føje nogle bemærkninger til om hele lovgivningsproceduren, sådan som jeg oplevede den for første gang, med udvalgs møder, foretræder, lange samråd osv.

Ser man på det lovforslag, som blev fremsat i tirsdags, er der snart sagt ikke den realitetsbestemmelse, som ikke er blevet ændret undvejs, så jeg har i hvert fald fået lært én ting, og det er, at udvalgsarbejdet kan få meget stor betydning. Bekymringsfuldt er det alligevel, at det ikke først og fremmest er politiske overvejelser, som ligger bag de ændringer, der er foretaget. Det er stort set huller i loven af mere teknisk karakter, som er blevet udfyldt i kraft af udvalgets spørgsmål og argumentation fra dem, der havde foretræde for udvalget, og de henvendelser af skriftlig karakter, som udvalget fik. Man kan derfor ikke undgå at sidde tilbage med en ængstelse for – jeg gør det i hvert fald – at der kunne være yderligere problemer, som blot ikke er konstateret, i den proces, som vi har været igennem. Den erfaring illustrerer, at hastelovgivning kan være et stort problem, og jeg håber derfor, at det ikke vil gå på samme måde med de forslag, som skal indgå i den langsigtede løsning, og som ikke kan reddes med det forsvar, som vi har hørt nogle gange: der er jo kun tale om 7 uger, og derfor behøver vi ikke at tage indvendingerne for tungt i forhold til det, der foreligger. Trods alt havde man jo haft en 14 dages tid til at finde på det, og det skal være mere end tre gange så godt, det, man kommer med fra regeringens side som den endelige løsning.

På et enkelt punkt eksisterede der længe en principiel uoverensstemmelse. Det radikale venstre kunne ikke acceptere en ikrafttræden af loven mandagen efter statsministerens tale i fjernsynet. Det var dels en principiel opfattelse, dels skyldtes det også ønsket om at få slået fast, at der ikke kan lovgives via fjernsynet, således som der kunne være tilløb til forleden søndag. Vi er tilfredse med, at regeringen på dette punkt bøjede sig og flyttede tidspunktet for ikrafttræden til efter lovens fremsættelse.

[Dræbye]

Jeg skal lige føje til vedrørende dette ændringsforslag, at til gengæld synes jeg nok, at det har fået en lidt underholdende begrundelse i betænkningen, idet det slås fast i bemærkningerne, at man må regne med, at de pantebreve, der er indleveret til tinglysning for lovforslagets fremsættelse, i vid udstrækning er blevet tinglyst inden lovens endelige vedtagelse. Det er faktisk i direkte modstrid med, hvad vi har fået oplyst under udvalgsarbejdet, hvor man nærmest forventede det modsatte, at det ville være meget få pantebreve, der ville blive tinglyst, inden loven var blevet endeligt vedtaget, men om ikke andet kunne man jo i hvert fald læse den som lidt underholdning.

Om de enkelte ændringsforslag skal jeg blot oplyse, at vi kan tiltræde de af ministeren stillede, der ud over det allerede nævnte jo er udtryk for en løsning på de problemer, der er påpeget under udvalgsarbejdet.

Bollmann (CD):

Hr. Preben Steen Nielsen forsøgte at argumentere for, at denne lovgivning nødvendigvis måtte hastes igennem. Det gælder bare ikke. Forslaget har ikke nogen som helst forbindelse med landets øjeblikkelige økonomiske vanskeligheder, og selv om også ministeren har indset, at der var en række problemer, som ikke var særlig velovervejede ved fremsættelsen, og derfor nu har stillet ændringsforslag, vender CD sig fortsat imod selve lovforslaget. Det betyder også, at vi naturligvis vil stemme for en række af de ændringsforslag, som vi selv har efterlyst ved første behandling, og som i øvrigt efter vores opfattelse retter op på nogle af de værste skavanker ved lovforslaget. Det gælder f. eks. spørgsmålet om lån til isolering, som jeg nævnte ved første behandling, og hvor ministeren jo var så venlig under udvalgsbehandlingen at sige: det går nok. Derimod er der stadig væk en række andre ting, der ikke er afklaret, bl. a. ikrafttrædelsestidspunktet, som flere ordførere har været inde på. Jeg må derfor udtrykke det håb, at man nu vil udnytte tiden til at undersøge de reelle virkninger til bunds, hvis det er tanken, at lovens midlertidige karakter skal ophæves.

Wilhelm (VS):

Jeg kan helt tilslutte mig de bemærkninger om det ubetyrghende ved en sådan hastelovgivning, som hr. Dræbye var fremme med, og vil derudover om arbejdsgangen også gerne sige, at dette hus jo igen har demonstreret, at arbejdet i hvert fald ikke tilrettelægges af folk, der skal hente deres børn i daginstitutioner, som lukker kl. 17. Det er helt urimeligt, og det var fuldstændig overflødigt i denne forbindelse. Jeg håber derfor, at de mange nye medlemmer vil hjælpe til med at få ændret på den tåbelige arbejdsform, som bliver tilrettelagt her.

Om selve forslaget skal jeg kun meget kort sige, at jeg mener ikke, det har større betydning, medmindre man vil lave en permanent lovgivning på dette område. Vi vil gerne give regeringen muligheder for at lave en permanent lovgivning på dette område, og i så fald må der være et forslag nu. Til gengæld er det ret ligegyldigt med nuancerne. Det er ret ligegyldigt, om det er den 5. eller 7., eller hvad det nu er, det vil vi ikke gå så højt op i, men vi går altså ind for, at regeringen får mulighed for at overveje en permanent lovgivning på området. Først da vil det få rigtig betydning. De ændringsforslag, som er stillet af SF og VS, har i virkeligheden også kun den funktion at vise, hvor der i hvert fald skal rettes op på denne type lovgivning, hvis man vil lave noget, der er mere varigt.

Arne Bjerregaard (KrF):

I kristeligt folkeparti er vi enige i den mål-sætning, som ligger bag dette lovforslag, hvad vi også sagde ved første behandling, nemlig at hindre optagelse af rene eller delvise forbrugslån, men som dengang må jeg også nu sige, at det var et forhastet forslag. Forslaget var ikke gennemtænkt, og jeg har også lyst til at sige, at det forekommer mig lidt odiøst, at statsministeren søgte at hindre normal arbejdsprocedure på tinglysningskontorerne med sin tale i TV. Jeg håber i al fald, at det er både første og sidste gang, statsministeren tiltager sig beføjelser, der hører dette ting til, for vel kan man måske sige, at man på tinglysningskontorerne fortsatte den almindelige arbejdsprocedure og den vante arbejdsgang, men man kan jo også have i al fald en vis fornemmelse af, at man visse steder indstillede arbejdet og dermed hindrede, at visse pantebreve blev tinglyst på det tids-

[Arne Bjerregaard]

punkt, de ellers ville være blevet tinglyst. Derved har man foregrebet en lovgivning, og det mener jeg ikke er rimeligt.

Men om selve lovforslaget må vi sige, at i princippet er vi enige, i intentionerne er vi enige, og med de stillede ændringsforslag mener vi da i al fald, at lovforslaget er blevet bedre, selv om det stadig væk er betænkeligt i sit indhold. Men hvis det er sådan, at ændringsforslagene, også vores eget, bliver vedtaget, mener vi, at forslaget er til at leve med, og så vil vi undlade at stemme for forslaget ved tredje behandling, fordi vi dermed vil markere, at intentionerne er rigtige, men at lovforslaget ikke er, som det burde være.

Lad mig endelig sige om det ændringsforslag, som jeg selv har stillet, at det har jeg gjort for at komme de landmænd til hjælp, som er i en alvorlig økonomisk klemme i øjeblikket. Det gælder især de yngre landmænd med den store animalske produktion. Der må ikke være noget, mener jeg, der i øjeblikket skal hindre disse i at få den nødvendige økonomiske hjælp, og der kan være mulighed for i al fald, at denne lov, hvis den bliver vedtaget uden dette ændringsforslag, vil hindre visse landmænd i at klare deres økonomiske problemer. Derfor mener jeg, det er så vigtigt, at dette ændringsforslag bliver vedtaget, og jeg vil henstille til dette ting at vedtage det for at hjælpe dette eksporterhverv, som er så væsentligt for vores valutariske stilling.

Flygaard (DR):

Retsforbundet har ingen sympati for det forbrug, der har sin baggrund i en øget pantsætning. Retsforbundet tror imidlertid ikke på værdien af denne lovgivning, der kan lignedes med en si med et stort og grovmasket net. Vi kan stemme for tekniske forbedringer, er neutrale over for forslag om visse indholdsmæssige ændringer og vil stemme imod et par ændringsforslag.

Vor afstemning om ændringsforslagene kan herefter opgøres således: vi kan stemme for følgende ændringsforslag: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13 og 15. Vi vil undlade at stemme ved ændringsforslag nr. 1 og nr. 6, og vi vil stemme imod ændringsforslag nr. 12, 14 og 16.

Thorndahl (FP):

Som den socialdemokratiske ordfører har bemærket det, har vi i vort betækningsbidrag også været inde på hovedforudsætningen for lovforslaget, nemlig den påstand, som boligministeren gør gældende i den allerførste sætning i bemærkningerne til lovforslaget, hvor ministeren hævder, at lån til forbrug mod pant i fast ejendom har medført en stigende belastning af kapitalmarkedet. Og det kunne jo godt være rigtigt. Det kunne da godt være, at store dele af befolkningen under den reallønstilbagegang, alle erhvervsaktive grupper stort set har måttet opleve under skiftende socialdemokratisk ledede regeringer siden 1975, der jo med usvigelig sikkerhed har skaffet den danske befolkning en reallønstilbagegang, har søgt at kompensere for denne tilbagegang ved at forbruge en del af værdistigningerne i deres ejendom. Man kunne måske også – men det gælder måske nok mest de nyvalgte medlemmer af folketinget – anlægge den betragtning, at et vigtigt lovforslag, et lovforslag, der bl. a. er resultatet af et folketingsvalg, var nogenlunde gennembearbejdet, inden det blev forelagt folketinget.

Som det imidlertid er fremgået, først og fremmest af de oplysninger, som den daværende skatteminister, Jens Kampmann, meddelte folketinget i maj sidste år, er den af boligministeren påståede stigende belastning af kapitalmarkedet som følge af forbrugslånene 100 pct. forkert. Det viser sig faktisk, at forbrugslånenes relative betydning er blevet mere end halveret, siden den økonomiske krise satte ind i 1974–75.

Jeg ville, hvis jeg havde været minister, have været særdeles utilpas, hvis den hovedbegrundelse, jeg havde valgt for et bestemt lovforslag, havde vist sig at være så forkert, som tilfældet viser i denne sag.

Hr. Preben Steen Nielsen gav udtryk for, at det efter hans opfattelse var forkert, når fremskridtspartiet anførte, at forbrugslånene ikke havde nogen væsentlig samfundsøkonomisk betydning, og det kan hr. Preben Steen Nielsen naturligvis mene. Men den opfattelse, jeg og mit parti har gjort gældende, er helt dækket ind af daværende skatteminister Jens Kampmanns vurdering af 16. maj 1978 i bilag 6 under L 22, et bilag, som udvalget har modtaget i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag. Jeg skal til oplysning for både hr. Preben Steen Nielsen og hr.

[Thorndahl]

Kalnæs citere det væsentligste afsnit fra dette bilag:

»For den resterende gruppe, andre lånepantebreve, ca. 2 pct. af de samlede tinglysninger, har man intet kendskab til formålet med lånoptagelserne, men en del er antagelig lån optaget med erhvervsformål, f. eks. landbruget, eller lån til finansiering af fornyelse af forfaldne sælgerpantebreve, således at låntagning med forbrug for øje i form af større engangsanskaffelser må antages at være af meget begrænset størrelse.«

Det var vurderingen, og det er den, vi har gentaget.

Jeg kan derfor helt henholde mig til den socialdemokratiske regerings vurdering af maj 1978. Imidlertid må jeg selvfølgelig tage til efterretning, at socialdemokratiet og den socialdemokratiske regering nu efter godt halvandet års forløb har den stik modsatte opfattelse. Men socialdemokratiet vil jo som bekendt også gå over i historien som det parti, der havde et standpunkt, indtil det tog et nyt.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Det er kun for en kort bemærkning.

Hr. Bjørn Elmquist stillede mig det spørgsmål: hvordan ligger det med et pantebrev, der er anmeldt til tinglysning den 5. november, indført i tingbogen, og som bliver færdigbehandlet og afsendt den 9. november? Jeg har svaret på det spørgsmål i udvalget, og jeg vil gerne gentage det. Svaret er, at et sådant pantebrev er gyldigt tinglyst og vil ikke blive berørt af denne lov. Jeg skulle måske sige det mere generelt, for det var jo et konkret spørgsmål, der blev stillet. Pantebreve, der er indført i tingbogen og udleveret af eller afsendt fra tinglysningskontoret inden lovens ikrafttræden, kan ikke anses for omfattet af loven, selv om de er anmeldt til tinglysning den 5. november 1979 eller senere.

Boligministeren (Erling Olsen):

Der er talt en del om formålet med denne lovgivning, og formålet har været at skaffe en forhandlingspause, hvori man kan tilrettelægge en langsigtet økonomisk politik, der nødvendigvis også må indeholde spæringer for optagelse af lån til forbrug. Så har man lavet visse spæringer i lovgivningen både

gennem begrænsningen af tilførslen af de midler, der kan stilles til rådighed for forbrugslån, nemlig fra pensionskasser og forsikringskasser, og samtidig har man indført et tinglysningsforbud for visse pantebreve. Denne lovgivning måtte, fordi den skulle laves i en fart for at give tid til forhandlinger om en langsigtet lovgivning, være ufuldkommen, den kunne ikke blive andet, men det vil være endnu værre ikke at lovgive på disse områder; for så ville det blive endnu uønskeliggere at tilrettelægge den langsigtede økonomiske politik. Derfor må man leve med, at man har et hovedsigte, og så har loven en række ufuldkommenheder, som vi må forsøge at nedbringe, og det er også det, vi har gjort under udvalgsarbejdet.

Men som det blev sagt fra en enkelt side, vil der stadig væk være ting, som ikke er, som de egentlig burde være, men det må vi så justere, når vi tilrettelægger den mere langsigtede løsning, og det er i dette lys, man må se det hele.

Så var hr. Thorndahl inde på spørgsmålet om det forbrugsbegrænsende, og da var det rigtigt, at tog man de beregninger, som den tidligere skatte- og afgiftsminister, hr. Jens Kampmann, lagde frem for en tidligere periode, kunne man nå til resultater som dem, hr. Thorndahl kommenterede. Men ser man på udviklingen i den seneste tid, og lægger man også mærke til, at 40 pct. af udlånene fra banker og sparekasser går til forbrugsformål, og til, at en meget væsentlig del af disse udlån fra banker og sparekasser til forbrugsformål er dækket ind ved hjælp af ejerpantebreve, og at ejerpantebreve, der bruges i banker og sparekasser som basis for forbrugslån, ikke længere vil kunne tinglyses, har man altså fået en ekstra dimension ind, som giver dette mening.

Om de pantstiftende servitutter vil vi kunne sige mere under det udvalgsarbejde, jeg forstår må komme mellem anden og tredje behandling.

Til hr. Kalnæs kan jeg kun sige, at lån til om- og tilbygning skal forstås som lån, der går til finansiering udelukkende af om- og tilbygning, man kan ikke drage den slutning, som hr. Kalnæs drog.

Jeg vil også sige om realkredit, at har man ydet lån, som dækker mere end byggearbejderne, er det i strid med de retningslinjer, vi har aftalt med realkreditrådet, og jeg

[Boligministeren]

må i hvert fald da tage en ekstra snak med realkreditrådet.

Preben Steen Nielsen (S):

Boligministeren har svaret på de fleste af spørgsmålene. Tilbage står for vores vedkommende de bemærkninger, som fru Kirsten Jacobsen gjorde gældende, hvor hun nærmest fik givet det skæret af, at det, vi var i gang med nu, var noget retsstridigt. Der var tale om, at man nu ikke ville behandle alle borgere ens, og at det til gengæld var fremskridtspartiet, der nu tog sig af disse ganske få tusinde, som man postulerede her ville blive udsat for en forskelsbehandling. Det er der jo ikke tale om. Der er tale om, at de, der vil blive berørt af denne lovgivning, er dem, der har anmeldt pantebrev til tinglysning fra sidste onsdag og til lovens ikrafttræden. Alle andre vil vide, hvad det er, de skal rette sig efter.

Man kan i stedet for, hvis man endelig skal tale om at træde velerhvervede rettigheder under fode, nævne samtlige knap 1.100 ændringsforslag, som fremskridtspartiet stiller ved finanslovbehandlingen. Når det drejer sig om at skære 10 pct. ned i lønningerne for de offentligt ansatte, når det drejer sig om at ændre ved pensionsvilkårene for de offentligt ansatte, når det drejer sig om at ændre ved boligsikringen i nedadgående retning, når det drejer sig om at begrænse det almennyttige byggeri, er det ikke alene nogle få tusinde, så er det hundrede tusinde, som fremskridtspartiet tager under kærlig behandling, og derfor skal man holde sig for god til bemærkninger som dem, fru Kirsten Jacobsen kom med.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg skal lige starte med at give fru Kirsten Jacobsen en lille replik. Vi har ikke accepteret og agter heller ikke at acceptere regeringens forslag om ikrafttræden den 7. november, men det er korrekt, at venstre ikke kværunderer, det har vi heller ikke lyst til. Vi fortsætter imidlertid med at gøre den indsigelse, som denne dato kræver.

Nu var justitsministeren jo meget formel. Han besvarede spørgsmålet ud fra den antagelse, at lovforslaget med de ændringsforslag, som boligministeren har stillet, var blevet vedtaget, mens mit eksempel gik på det op-

rindelige lovforslags situation, og derfor bliver jeg nødt til at lave om på datoen. Jeg vil derfor godt spørge justitsministeren med et nyt eksempel: hvorledes ligger det med et pantebrev, der er anmeldt til tinglysning, som er blevet indføjet i dagbogen den 7. november og bliver færdigtinglyst, inden denne lov bliver vedtaget og offentliggjort i Lovtidende? Da er det allerede returneret fra dommerkontoret, og anmelderen har modtaget det retur. Da kan jeg forestille mig, at der er ét svar, og så vil jeg godt have justitsministeren til at sammenligne den situation med, hvad der vil ske med et pantebrev, som endnu ikke er færdigtinglyst på det tidspunkt, men som stadig ligger på dommerkontoret.

Jeg insisterer på at få denne situation belyst, bl. a. ud fra den betragtning, at socialdemokratiets ordfører i sit første indlæg talte om nogle uligheder, som man måtte leve med, og at denne lov jo kun, hvis den vedtages, kommer til at gælde 7 uger. Ja tak, men der bliver jo aldrig rettet op på de uligheder, som er begået over for disse mennesker i forhold til andre mennesker i denne 7 ugers periode. Endelig har boligministeren heller ikke under vores samråd kunnet give et helt præcist tilsagn om, hvorvidt denne lov ikke vil blive forlænget ud over den 1. januar 1980.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg synes altid, det er hyggeligt at snakke med boligministeren, også i udvalget, men jeg synes nok, det havde været mere betryggende, om boligministeren her oppe fra talerstolen havde været i stand til at afvise, at man ikke ved at gennemføre denne lov forhindrer, at forpagtningskontrakter kan tinglyses, eller at forudbetalt leje kan tinglyses. Jeg synes, det havde været mere betryggende, om man kunne have fået et klart svar og ikke bare det svar, at »det kan vi jo sludre om i udvalget« eller »det går nok«. Vi kender godt alle formuleringerne, og de er såmænd også hyggelige nok. Så må vi jo se, om vi kan få rettet op på tingene.

Min bebrejdelse var vel egentlig nok mere til justitsministeren, fordi hans lovkontor ikke på forhånd havde sikret, at sådanne forhold ikke opstod, at man ikke fremsatte en lov, hvori man afskærer folk fra muligheden for at opfylde forpligtelser, de har i medfør

[Kirsten Jacobsen]

af en anden lov. Det synes jeg nok er ret væsentligt, og det er ikke bare noget, man kan slå ud med armene i anledning af. Justitsministeren siger hele tiden: »det er boligministerens lov«, men det er justitsministerens forpligtelse, at hans lovkontor først og fremmest sørger for, at der er harmoni mellem de i folketinget fremsatte lovforslag, og at de teknisk ikke griber ind i hinanden på en uheldig måde. Det er justitsministeriets lovkontors ansvar, og vi har ikke fået andet svar end et venligt tilsagn fra boligministeren om, at når nu vi skal have udvalgsarbejde alligevel, kan vi da også godt sludre om det. Det må vi jo så nøjes med.

Må jeg så sige til hr. Preben Steen Nielsen: det kan altså ikke nytte noget, at socialdemokratiet vil prøve på at bortforklare, at der sker en forskelsbehandling af folk med dette forslag. Selv om justitsministeren ikke siger så meget, har han dog lige her fra talerstolen bekræftet, at pantebreve, som er færdigbehandlet inden lovens ikrafttræden – og det er formentlig sidst på denne uge, og så er der jo lang tid fra den 7. – er retsgyldige. Det vil sige, at de, der er så heldige, som jeg sagde i mit første indlæg, at bo i en lille retskreds med få dokumenter, er mere heldigt stillet. De kan få lov til at bruge penge enten til konens pels eller noget andet, hvorimod de mennesker, der er så uheldige at bo i en stor retskreds med mange dokumenter, ikke er så heldigt stillet. Det kan socialdemokratiet ikke bortforklare.

Må jeg videre sige til hr. Preben Steen Nielsen: der er en enorm forskel på at ændre gældende lov ved almindelig vedtagelsesprocedure – og det er det, fremskridtspartiet giver udtryk for bl. a. gennem vores finanslovsforslag – og at lovgive med tilbagevirkende kraft. Vi har aldrig nogen sinde stillet forslag, som skulle lovgive med tilbagevirkende kraft. Aldrig i dette ting. Det er derimod blevet så stor en vane for socialdemokratiet, at de nærmest anser det for at være normalt, men jeg kan love for, at det skal jeg fremhæve, hver eneste gang det sker, og jeg vil blot sige til boligministeren, at jeg håber, enten at boligministeren vil gå herop igen og svare for justitsministeren, eller at vi kan få det opklaret i udvalget.

Arne Bjerregaard (KrF):

Ja, det går jo nok, som boligministeren siger. Jeg er ikke jurist, men jeg er meget optaget af, at vi bevarer retssikkerheden i landet, og af, at vi bevarer tredelingen i vort samfund. Derfor vil jeg gerne, om justitsministeren heroppefra vil berolige mig med hensyn til dette spørgsmål: har statsministerens tale i fjernsynet plus telex udsendt til tinglysningskontorerne ikke haft til følge, at tinglysningen blev forsinket ude på tinglysningskontorerne? For hvis både talen og telex ikke havde denne følge, så kan det jo sådan set være ligegyldigt, men havde det til følge, at tinglysning blev udsat, er det meget betænkeligt. Derfor vil jeg gerne, om justitsministeren ville berolige mig – men det modsatte kunne jo også være tilfældet.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne gøre to bemærkninger. Den ene er til det, der er blevet sagt fra flere sider om, at det ikke kan nytte at benægte, at der bliver forskel på den behandling, man får af sit nu fra på onsdag forbudte pantebrev, tinglyst forbudte pantebrev, alt efter om man hører hjemme i en retskreds med en kort ekspeditionstid eller i en retskreds med en lang ekspeditionstid. Der er ingen, der nogen sinde har lagt skjul på, at der ville blive forskel i de to tilfælde. Det er der ingen der har gjort. Det har jeg heller ikke gjort i udvalget, og det har hverken boligministeren eller den socialdemokratiske ordfører gjort. Det er en skævhed, som der efter vores opfattelse må leves med.

Og så vil jeg gerne sige i anledning af de spørgsmål, der bliver stillet om virkningerne på arbejdet på tinglysningskontorerne af, at statsministeren holdt sin tale i fjernsynet søndag aften, og af den telexmeddelelse, der gik ud til tinglysningskontorerne mandag morgen: det er helt åbenbart – og det er også fremgået af alt, hvad der er sagt og skrevet – at det ikke har været hensigten at påvirke tinglysningskontorerne arbejde på nogen måde. Den telex, der er sendt ud, har indeholdt en rent faktisk knap meddelelse om, at der ville komme et lovforslag, og ikke andet. Og jeg har selv i Radioavisen mandag morgen udtrykkelig gjort opmærksom på, at jeg gik ud fra, at arbejdet på tinglysningskontorerne ville gå deres gang som hidtil, og jeg

[Justitsministeren]

har sagt ved enhver given lejlighed, at det regnede jeg med som en given ting.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Den skal blive meget kort. Man undres, hver eneste gang justitsministeren udtaler sig. Justitsministeren har lige heroppefra stået og sagt: hvad der træder i kraft efter på onsdag. Har justitsministeren nu også indført en anden praksis om, hvordan man bekendtgør i Lovtidende? For der står i lovforslaget, som vi behandler, at loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende. Den står på folketingets dagsorden til behandling på onsdag, og så vidt jeg ved, vil det først kunne stå i Lovtidende fra på torsdag, men justitsministeren har måske også ændret praksis på det punkt, så det ikke nu kun er muligt at få statsministeren til at udtale sig i fjernsynet. Justitsministeren har måske også mulighed for at få ting i Lovtidende, inden de er vedtaget.

Nathalie Lind (V):

Jeg skal ikke gå i detaljer om datoer eller noget i den retning i den forstand, men det er med stigende undren, jeg har hørt, hvad der er kommet fra regeringens side i denne debat. Først hører vi den socialdemokratiske ordfører sige, at man må erkende, at der sker forskelsbehandling. Så hører vi boligministeren sige, at vi må leve med, at vi nu skal anbefales at vedtage en lov, som har en række ufuldkommenheder, og ministeren forestiller sig, at det kan man måske justere, når man tilrettelægger den langsigtede løsning. Men som det er påpeget af mit partis ordfører: de én gang begåede uretfærdigheder kan boligministeren ikke rette op igen.

Men derefter – og det er egentlig det mest foruroligende – får vi nu justitsministerens udtalelse om, at der ikke fra regeringens side er lagt skjul på, at der er skævheder, og det er skævheder, som der må leves med. Jeg håber, at jeg har misforstået justitsministeren. For det, der er tale om, og det, som man i givet fald kunne acceptere, er naturligvis, at mennesker indtil en vis dato har kunnet optræde på en bestemt måde og i dette tilfælde få nogle rettigheder tinglyst. Så vedtager folketinget en lov, og så kan de ikke det længe, og så mister de en fordel. Men det er jo

slet ikke det i realiteten, debatten er gået på; det er, om man skal give denne lovgivning tilbagevirkende kraft, og da må jeg sige, at jeg havde forventet, at landets justitsminister havde sagt til socialdemokratiets ordfører: det var vist uovervejede bemærkninger, at vi var indstillet på, at der skulle være forskellig behandling af folk. Jeg finder det meget beklageligt, at vi skal have en sådan forskel i retsopfattelsen mellem regeringen og en stor gruppe af partier her i tinget.

Ingen tvivl om, at jeg erkender, at den dag en lov er vedtaget, er retsstillingen en anden for befolkningen, men at man laver dette med tilbagevirkende kraft, hvor det er tilfældigheder, som spiller ind, hvad ministeren jo selv har erkendt, og som fru Kirsten Jacobsen og mit partis ordfører, hr. Bjørn Elmquist, har fremhævet, afhængigt af, om man bor i en lille eller en stor retskreds, er beklageligt. Hvis det er den forskelligartede behandling af befolkningen, man accepterer, kan jeg kun sige, at jeg beklager det dybt.

Hagen Hagensen (KF):

Justitsministeren kom selv ind på den telex, der var gået ud mandag den 5. om morgenen, og sagde, at det var ikke for at påvirke nogen, det var en rent faktisk meddelelse om, at der ville blive fremsat lovforslag her i tinget. Så må jeg have lov at spørge: hvad i alverden skulle den så udsendes for? Det tror jeg nok de fleste efterhånden havde fået kendskab til.

Men lederen af byrettens tinglysningskontor her i København forstod det da på rette måde, at han skulle blive ved med at udføre den pligt, han har som dommer, til at tage imod, hvad der skal lyses til ting, også den 5. i denne måned.

Og nu vil jeg egentlig gerne spørge: hvad er det nu, der er ved at ske? Det var en meddelelse, der gik ud, som man bare skulle læse, men den skulle ikke påvirke nogen. Nu har der været talt om, at der kan være forskel på en stor retskreds og en lille retskreds, om man kunne nå tingene i løbet af nogle få dage, eller der ville gå længere tid. Men nu spørger jeg: hvis telexen kan have virket nogle steder på den måde, at man har lagt dokumenter, der er kommet ind den 5., hen i en bunke for at vente på, hvad der skulle ske, selv ude i en lille retskreds, hvad så?

[Hagen Hagensen]

Hvorimod man i den store retskreds har gjort alt, hvad man har kunnet, for at fremme sagen. Hvor er vi så egentlig henne?

Og så vil jeg gerne have lov til igen at henvise til tinglysningslovens § 25, hvori der står, at det er lyst, når det er ført ind i tingbogen, men der står også, at medmindre andet er bestemt i denne lov, altså tinglysningsloven, er der også en pligt til at sørge for, at det kommer ind, for det har virkning fra den dag, det bliver anmeldt til lysning. Ergo har dommeren en pligt til også at tage imod det, der indkom den 5., og senere ekspedere det frem. Jeg erkender, at der kan laves om på loven, men først når der er lavet om derpå, kan der ændres deri. Det kan hverken gøres via TV, telex eller noget andet; det sker i dette ting.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Hr. Hagen Hagensen sagde i sin afsluttende bemærkning det, der er kernen i problemet: ændring af lovgivningen sker i dette ting. Det ved enhver tinglysningsdommer i Danmark. De fik en telexmeddelelse, fordi der var sket offentlig omtale af den lovgivning, der var på vej. Den har ganske givet ikke påvirket tinglysningsdommerne, de kender deres pligt. Jeg har for mit eget vedkommende, som jeg har sagt det i et tidligere indlæg, mandag morgen sagt, at jeg går ud fra, tinglysningsdommerne gør deres arbejde som sædvanlig, som de skal. Jeg har ved enhver given lejlighed sagt nøjagtig det samme, og jeg har gentaget det i dag. Mere kan man ikke forvente. Jeg kender dommerne nok til at vide, at de kender deres opgaver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 17 stemte for, 139 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges enstemmigt med 161 stemmer.

Underændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 69 stemte for, 92 imod.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 69 stemte for, 92 imod.

§ 2 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 17 stemte for, 139 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7-11
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes, idet 17 stemte for, 97 imod; 47 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 13
vedtoges uden afstemning.

§ 3 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 om en ny affattelse af § 4
forkastedes, idet 64 stemte for, 97 imod.

Ændringsforslag nr. 15
vedtoges uden afstemning.

§ 4, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

§ 5
vedtoges med 97 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 16 om, at § 5 udgår,
var dermed forkastet.

§ 6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.